

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
JANÁKY CSABA, LENTE GÁBOR,
NAGY GÁBOR, PAP JÓZSEF SÁNDOR,
ZÉKÁNY ANDRÁS

Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
SZEKERES GÁBOR]örökös főszerkesztő,
ANTUS SÁNDOR, BECK MIHÁLY,
BIACS PÉTER, BUZÁS ILONA,
HANCSÓK JENŐ, JANÁKY CSABA,
JUHÁSZ JENŐNÉ, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
KÖRTVÉLYESI ZSOLT,
KÖRTVÉLYESSY GYULA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
RÁCZ LÁSZLÓ, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelőik

A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.

Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883

Fax: 36-1-201-8056

Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete

Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA

Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.

Nyomás és kötés: Mester Nyomda

Felelős vezető: ANDERLE LAMBERT

Tel./fax: 36-1-455-5050

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete

Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank

10700024-24764207-51100005 sz.

számlájára „MKL” megjelöléssel

Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft

Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti

a Batthyány Kultur-Press Kft.,

H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

1251 Budapest, Postafiók 30.

Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:

SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,

1015 Budapest, Hattyú u. 16.

Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,

e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számaink tartalmát,

az összefoglalók és egyesületi híreink,

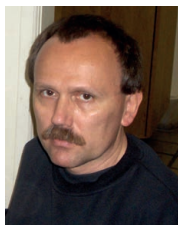
illetve archivált számaink honlapunkon

(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541

HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)

HU ISSN 1588-1199 (online)

Az idén is, akárcsak tavaly, feltartóztatlanul közeledik az év vége, elérkeztünk a lap ez évi utolsó számához. Nézzük, milyen jó, és mi olyan rossz dolog/dolgok történtek a kémiával és a kémiával foglalkozó emberekkel az elmúlt év során. Nézzük meg, teljesültek-e az egy évvel ezelőtti beköszöntőben megfogalmazott célok, beteljesültek legalább részben a remények.

Ez az év könnyebb volt az Egyesület életében, mint a tavalyi. Az idén jelentős hazai és nemzetközi konferenciát sikerült rendezni, és bár a pontos mérlegek még nem készültek el, megkockáztatható, hogy a rendezvényszervezés összességében nyereséges volt. Ez fontos, mert ez jelenti az egyik legfontosabb forrást ahhoz, hogy az Egyesület fennmaradjon, és a nyereséget visszaforgatva sikeresen tudja szolgálni a kémikustársadalmat. Szükség van erre, hiszen a pályázati források és a vegyipartól kapott támogatások nem növekedtek számottevően ebben az évben sem.

A kémiával foglalkozó akadémiai szféra az idén némileg fellélegezhetett, mert bár az alapvetési pályázati források továbbra sem bővültek elégséges mértékben, de októberre elindultak uniós pénzekből a kutatási és a kutatás-fejlesztési pályázatok. Ezek ugyan az ország fejletlenebb régióit érintik, de költségvetési pénzt biztosított a kormányzat arra, hogy ehhez hasonló pályázatokat nyerhessenek fővárosi és Pest megyei kutatóhelyek is. Már éppen itt volt az ideje annak, hogy például az itt lévő, sokszor nagy kutatási potenciált képviselő egyetemek további infrastrukturális lerongyolódása legalább lelassuljon. Rajtunk a sor, hogy ne mondhasák néhány évvel később, hogy sok milliárd forintot, haszon nélkül, „elkutatunk”.

A krónika kedvéért meg kell említenünk, hogy az Egyesület, több más természettudományos egyesülettel együtt, fellépett az eddigi szakközépiskolák szakgimnáziummá történő átalakítása ellen. Azért, mert az elkapkodott – és reméljük, hogy „csak” át nem gondolt – átalakítás a természettudományos tárgyak arányának drasztikus csökkenéséhez, egyes szakirányokban megszűnéséhez vezet. Ez nagymértékben csökkenti a társadalmi mobilitást, hiszen ebből az iskolatípusból nagyon nehéz lesz bejutni a felsőoktatásba, és még nehezebb lesz bent maradni. Ugyancsak a krónika kedvéért le kell írnom, hogy csak kozmetikai változások történtek a tantervekben, azaz nem voltunk sikeresek. Sajnos, ez a kisebbik baj, a nagyobb az, hogy gyerekek generációi fogják megsínyleni ezt a változtatást.

Mindazonáltal jön a Karácsony, amikor megszaporodnak a családi események, és jut idő pihenésre is. Az aktív pihenés jó eszköze lehet a jelen lapszám, amely a szokásos rovatokon kívül tartalmaz egy dolgot a tanulókísérletek eredményességéről, nagyon érdekes életút-ismertetést a nemrég elhunyt reneszánsz-polihisztor Carl Dejarassiról, egy-egy megemlékezést Görgey Artúr vegyész-tábornokról, születésének 100., és Hevesy György kémiai Nobel-díjasunkról, halálának 50. évfordulója alkalmából. Rendszeressé válik a Ködpiszkaló rovat, amely elé nagy várakozással tekintünk. Az ünnepek alatt arra is juthat idő, hogy az eddigi lapszámok érdekes cikkeit újraolvassuk, akár felfedezzünk olyan cikkeket, amelyeket érdemes elolvasnunk, még ha el is siklottunk felettük az évközi rohanásban.

Minden kedves olvasónknak Kellemes Karácsonyi Ünnepeket, jó pihenést és nagyon boldog, sikeres új esztendőt kívánok:

Pálinkó István egyetemi tanár,
az MKE főtájkára

TARTALOM

OKTATÁS

Szalay Luca, Tóth Zoltán: Hagyományos tanulókísérletek kutatásalapú átalakítása – egy pedagógiai kísérlet hatásvizsgálata 366

KITEKINTÉS

Csupor Dezső: Ködpiszkaló. Természetes antibiotikumok 372

VEGYIPAR- ÉS KÉMIATÖRTÉNET

Kovács Lajos: Egy ember élete: Carl Djerassi (1923–2015) 374

Riedel Miklós: Görgey Artúr, a vegyész-tábornok 380

EuCheMS Newsletter, 2016. november 385

Radnóti Katalin: Megemlékezés Hevesy György halálának 50. évfordulójáról 389

MEGEMLÉKEZÉS

Búcsú Billes Ferencről (1934–2016) 390

Elhunyt Fejes Pál (1931–2016), a Szegedi Tudományegyetem 391

emeritus professzora

KÖNYVAJÁNLÓ

Tömpe Péter: Egy hasonmás kiadás (Összefoglaló tanulmányok a fémek elektrokémiai leválasztásáról) 391

VEGYÉSZLELETEK

Lente Gábor rovata 392

EGYESÜLETI ÉLET 394

A HÓNAP HÍREI 396

Címlap:

Ginzeng (*Panax quinquefolius*):
ami antibiotikum,
és ami nem